

- שבוע 10 3
- 3 האם נשים מחויבות במאה ברכות והאם יכולות להשלים בדברי שבת
- האם ברכה אחרונה של פירות שאינם משבעת המינים נפטרת אם בירך על המחיה מחמת שאמר לאכול
- 4 מפריה
- 4 האם אומרים בברכת כורא נפשות וחמרוגם או וחמרוגן
- 5 האם אפשר להשלים מאה ברכות בדברי שבת
- 5 עד מתי אפשר לקרוא ק"ש שעל המיטה
- מי שהלך לישון מפלג המנחה ואילך ורוצה לקום לפני חצות הלילה ולהתפלל ערבית וישאר עד מאו עד
- 6 הבוקר האם יקרא ק"ש שעל המיטה
- 7 האם מסיימים בברכת על המחיה גם במילים ועל הכלכלה
- 7 עד מתי אפשר לומר תיקון חצות בלילה
- 8 האם מותר לברך בהכללה על ריח של אתרוגים שמביאים להכללה
- 9 נר של הכללה שהתחברו כל הפתילות לאחד האם יש בזה חידור של אכוסה להכללה
- 9 מה דין אשה בתפילה
- מי שקרא ק"ש ועדיין לא התפלל ורוצה קודם לעסוק בהפצת דברי תורה בבליים דינשליים ולהתפלל לפני
- 10 סוף זמן תפילה האם יכול לעשות כן
- 11 מי שהוליד בן מישראל ונת מנויה והבת התגיירה האם מותר לכן לישא את הבת

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

לקבלת גליון שכיחא מידי שבוע שלח

questions@shchiche.com

כמו"כ ניתן להשיג עותק מודפס אצל המחבר בכולל וברח' חפץ חיים 3 ב' בני ברק.

ניתן להוריד גליונות קודמים בעמדות "קול הלשון" תחת השם "עקיבא משה סילבר"

תלמידי בתי המדרשות מתכבדים לקחת גליון חנם לבית מדרשם ותע"ב

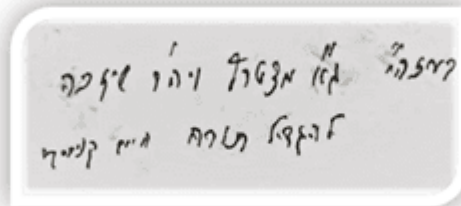
תגובות בטלפון 03-6703111 או בפקס 03-6882239

חלוקת גליונות שכיחא בכפוף לתקנון (בקו שכיחא שלוחה 6)

השתתפות בהוצאות בשלוחה 5

ההסכמות ומכתבי ברכה על החיבורים הקודמים נתנו ממרנן ורבנן וצוקללה"ה ויברלחט"א:

הגר"ח קניבסקי (מצו"ב), הגר"ם שטרנבוך, הגר"ש דבלצקי, הגר"א גרבוז, הגרב"ד דיסקין, הגר"ב שרייבר, הגר"מ קארפ, הגר"א וייס, הגר"ע פריד, הגר"י פישר, הגר"מ קסלר, הגר"ח"י מישקובסקי, הגר"ש הכהן גראס, הגר"י רצאבי, הגר"ש זעפרני.

הדברים נכתבו בדרך לימוד ומטרתם לעורר את כותב הדברים לעיון בנושאים הנידונים, ואינם מתיימרים לשמש כתחליף לפסק הלכה או לפוסקי הלכה, ואין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים בלא שאלת חכם.

כל מי שיש בידו השגה, בין בתיקון טעות של ממש או בשיקול הדעת, או כל הערת שיפור על ניסוח או פרט שיכול היה להיכתב טוב יותר - נשמח מאוד לקבל הדברים, על מנת לתקן הדברים במהדורה הבאה, ותבוא עלינו ברכה, ויהיה בזה זיכוי הרבים.

ואם ח"ו השתרבב לפום ריהטא מה שהיה עדיף לכתוב באופן אחר - הנני להתנצל על כך מראש ולהשתדל לתקן הדברים להבא, ושגיאות מי יבין.

האם נשים מחוייבות במאה ברכות והאם יכולות להשלים בדברי שבח

הפוסקי ם

נחלקו האם נשים מחוייבות במאה ברכות או לא (עי' בביאורים ומוספים וכן בהערות אליבא דלהכתא סי' מו על משנ"ב סקי"ד המ"מ המרובים שהובאו בשניהם יחד מהגרשז"א והמנח"ש והגריש"א והגר"ח"ק ועוד), ורהיטת הגמ' במנחות מג ע"ב שנשים מחוייבות כדין ברכות השחר שלא עשני גוי ועבד, ואיני יודע אם אפשר לומר שיש מנהג בזה שנשים אינן מקפידות, משום שישנם גם גברים רבים שאינם מקפידים ויש גם נשים צדקניות שנהגו להקפיד.

ולענין אם יכולות להשלים במיני שבח לפי מה שביארתי בתשובה הסמוכה שאינו ברור שיש לזה מקור ברור שנפטר על ידי דברי שבח, ולרווחא דמילתא תמיד הוא טוב.

ולענין אם נשים שטרודות בילדים ואינן יכולות לומר מאה ברכות אלא על חשבון גידול הילדים בודאי שאינו חמור מן התפילה שנקטו כמה פוסקים שמעיקר הדין פטורה באופן כזה.

ורק אציין שגוף דברי המהרי"ל לענין השלמת ק' ברכות בדברי שבח, יל"ע אם מצינו שלא תקנו בנשים אין כאלהינו ואם כן אולי יש להביא ראיה מזה שאינן מחוייבות, אבל יש לדחות הראיה משם דלא תקנו אלא לרווחא דמילתא לאנשים ששרויין בבהכנ"ס דאפשר בהכי.

האם ברכה אחרונה של פירות שאינם משבעת המינים נפטרת אם בירך על המחיה מחמת שאמר לאכול מפריה

יערי'

במשנ"ב ריש סי' רז דבדיעבד אם בירך על העץ ועל פרי העץ על פירות אלו שאינם מז' המינים יצא, ומבואר יותר מזה בשו"ע רח יג דאפי' לכתחילה אם אכל ענבים ותפוחים מברך ברכה אחרונה על הענבים ופטר בזה גם את התפוחים, אבל בברכת מעין ג' של יין אינו פטר ברכה האחרונה שצריך לברך על התפוחים, וכן בברכת מעין ג' של על המחיה כ' השו"ע שם שאינו פטר בורא נפשות של בשר ודגים.

לפי זה, גם באופן שאכל עוגה ותפוחים ובירך על המחיה, אע"פ שאמר לאכול מפריה - אינו פטר מלברך בורא נפשות על התפוחים, כמו שמצינו אותו הדבר שאם בירך על הגפן ואמר לאכול מפריה - אינו פטר מלברך בורא נפשות על התפוחים וכו"ל.

ולפי דרכנו למדנו הלכה נוספת, שמי שאכל עוגה וענבים ובירך על המחיה ולא אמר על הפירות לא יצא, כמו שמצינו שעל המחיה אינו פטר בורא נפשות של תפוחים, למרות שעל הפירות כן פטר בורא נפשות של תפוחים, א"כ ה"ה שעל המחיה אינו פטר על הפירות של ענבים, שהרי אם היה הדין שעל המחיה פטר על הפירות של ענבים, היה צריך להיות לגמרי כדין על הפירות לפטור גם תפוחים, יעוי' במשנ"ב בסי' רח שם ודוק.

ולענין אם על המחיה פטר על הגפן, כתבתי בזה בתשובה נפרדת.

האם אומרים בברכת בורא נפשות וחסרונם או וחסרונן

עיקר

הנוסח הוא וחסרונם (עי' משנ"ב ריש סי' רז ובשעה"צ שם בשם הפמ"ג ובמה שהובא בסידור אזור אליהו), ולמעשה יוצא בכל אופן שאומר.

האם אפשר להשלים מאה ברכות בדברי שבת

בפוסקי
ם

הובאו דברי מהרי"ל בטעם מה שאין אומרים אין כאלהינו ביו"כ משום שאין כאלהינו נועד להשלים מאה ברכות בשבת וביו"כ בלאו הכי אומרים הרבה תשבחות, ומשמע שיוצאים בזה, אולם המשנ"ב עצמו במקו"א לכאורה סתר דבריו, עי"ש סי' מו סקי"ד שמכל דבריו שם מוכח שמה שאינו ברכה גמורה אינו נפטר בכך, וגם בגמ' דאמרי' משלים בפירי משמע שא"א להשלים בשבח בלבד בלא ברכה שיש בה שם ומלכות, דהרי בהשלמה בפירי יש טירחא שצריך לעשות כמה פעמים השלמה כדי להשלים כל החסר מן המאה ואינו יכול להשלים הכל בפ"א וגם צריך להביא פירות לשם כך, א"כ משמע שאין שבח פוטר, וגם למנג כמה ראשונים שאומרים אין כאלהינו בכל יום צ"ע אם דברי המהרי"ל אתיין כוותיהו וכך הוא המנג הרווח בא"י לומר בכל יום, ואולי המהרי"ל לא אמר אלא לרווחא דמילתא משום שהיו מתים בכל יום מחמת שלא אמרו מאה ברכות כמו שהובא בטור סי' מו בשם רב נטרונאי גאון, לכך מחמת סכנה לרווחא דמילתא תקנו דברי שבח אבל לא שהוא פוטר מברכות ממש, ואם כנים הדברים יתבאר לפ"ז גם שאין סתירה במשנ"ב, ויל"ע בזה.

עד מתי אפשר לקרוא ק"ש שעל המיטה

עד

הנה"ח שהוא זמן ק"ש בדיעבד עי' בברכות ח ע"ב ובשו"ע או"ח נח ה, ואע"פ ששם הוא בדיעבד ובשעת הדחק, מ"מ כאן עד שלא הלך לישון היה בפטור גמור, וממילא עכשיו קודם הנה"ח שהולך לישון צריך לומר ק"ש שעל המיטה לדידן שק"ש שעל המיטה הוא חובה.

ולענין הנוסח של ק"ש שעל המיטה כשקורא קודם הנה"ח נראה דלא יאמר הנוסח של השכיבנו (עי' או"ח רלה ד) שנמצא בק"ש שעל המיטה אע"פ שהוא בלא חתימה, משום שנוסח זה עיקרו נתקן ללילה זמן השכבה (עי' ביאור הלכה רלט ד"ה סמוך), ולא ליום, ולפ"ז כמו כן לא יאמר פסוקים דמיירי בהשכבה כגון ברוך ה' בשכבנו, וכך יוצא ע"פ המשנ"ב רלה סקל"ד.

וכן לגבי ברכת המפיל אינו יכול לומר אז (ביאור הלכה שם), ואף כשעומד קודם עה"ש ומשער שיירדם רק לאחר עה"ש הסתפק בבה"ל שם אם יכול לברך המפיל, ולענין אם

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

צריך לומר המפיל דוקא קודם חצות יש בזה מנהגים וחילוקים לבני ספרד, ויש קצת פוסקים שנקטו שכל תפילת ערבית לכתחילה מחוייב קודם חצות אף שעיקר הדעה שרק ק"ש מחוייב בה קודם חצות ואכמ"ל, ולמעשה מעיקר הדין יכול לומר גם כשהולך לישון אחרי חצות עד עלות השחר כמבואר בבה"ל שם.

והישן אחר הנה"ח ואילך אינו קורא ק"ש שעל המיטה קודם שנתו, אבל הובא בפוסקים שטוב לומר ויהי נועם.

ובגוף הענין הנ"ל שקורא ק"ש שעל המיטה עד הנה"ח דומיא דק"ש שוב נ"ל שיש ללמוד כן גם מדברי הבה"ל הנ"ל בסי' רלט שעומד בדיני ק"ש שעל המיטה וכתב דהמפיל לא יאמר אחר עה"ש דאחר עה"ש לא נאמר אלא לענין ק"ש בלבד, ומבואר מזה דהק"ש שעל המיטה עצמה היה יכול לומר גם אחר עה"ש עד הנה"ח, עי"ש בדבריו ודוק.

ולגוף הענין אם מועיל שומר בשינה קודם שחרית יעוי' בתשובה אחרת שהרחבתי בזה.

מי שהלך לישון מפלג המנחה ואילך ורוצה לקום לפני חצות הלילה ולהתפלל ערבית ויישאר עד מאז עד הבוקר האם יקרא ק"ש שעל המיטה

מסתבר

שיקרא מכיון שלדעת ר"ת ריש ברכות זמן ק"ש הוא כבר קודם הלילה וגם לדידן הרי מ"מ יש צורת תקנת ק"ש ואע"פ שהוא לעמוד בתפילה מתוך ד"ת כדפרש"י ריש ברכות בשם ירושלמי ועי"ש בתוס', מ"מ הרי גם ק"ש שעל המיטה אינו תקנה של קריאת שמע דאורייתא אלא לישן מד"ת עי' בברכות דף ה, וכ"כ המשנ"ב שאין ראוי לצאת בק"ש שעל המיטה, א"כ נמצא שתקנת ק"ש של ערבית פלג ותקנת ק"ש שעל המיטה דומין, וממילא אין לו להימנע מלקרוא ק"ש, והרי אפי' מי שכבר קרא ק"ש שעל המיטה מצוה שיקרא שוב אם לא נרדם כמ"ש חז"ל ופוסקים וכ"ש זה שיש לנו להורות לו שיקרא, ויש להוסיף דהנה אם אדם אינו ישן כל הלילה יש לו פטור גמור מק"ש שעל המיטה, אף אם אינו ת"ח, דהתקנה היתה להולך לישן על מיטתו, וא"כ אם נפטור אדם זה מקריאת שמע שעל המיטה בפלג הרי לא יצטרך לקרוא ק"ש שעל המיטה באותו הלילה אלא רק ק"ש בברכותיה בתפילת ערבית אחר שיקום, וא"כ אין ראוי לו להימנע מק"ש כשישן אחר הפלג ולא יישן על מיטת ארמית מאחר שהוא כבר זמן ק"ש אם מדאורייתא ואם מדרבנן.

לגוף הענין מתי מותר ללכת לישון ואם צריך שומר ואם מועיל שומר דיברתי מזה בתשובות אחרות.

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

מי שמקפיד אף פעם לא להתפלל ערבית לפני צאה"כ כמנהג ירושלים א"א לחייבו מדינא לומר ק"ש שעל המיטה אז כיון שסוברים דעביד כמר עביד הוא תמיד אא"כ ישן סמוך ללילה שבזה לדעת ר"י בתוס' שם כבר הגיע זמן ק"ש דאורייתא גם בלא ר' יהודה.

האם מסיימים בברכת על המחיה גם במילים ועל הכלכלה

יש

בזה ב' דעות (עי' שער הציון רח נב), ובכל אופן בשניהם יצא ידי חובה והמנהג הרווח יותר הוא לומר על המחיה בלבד, וכך מנהג הגר"א והמשנ"ב והחזו"א, ויש מנהג שנהגו קצת לומר בסוף הברכה ועל הכלכלה אין לומר, אבל לכאורה לא תקנו בזה מאחר שמפרשים דבריהם שאינם מתכוונים לצאת ידי ברכה, ושוב מצאתי שכבר הביאו כן בשם החזו"א שלא תקנו בזה (שאלת אב עמ' רפה וארחות רבינו ח"א עמ' פח), ואולי היה יותר טוב לעשות תנאי בלב, ואז ממ"נ עשה כדין, מכיון שהתכוון לסיים בעל המחיה ומה שתיקן עצמו תוך כדי דיבור אינו פוגם דתוך כדי דיבור רק מתקן ואינו מזיק כמ"ש הפוסקים, וגם שיש שנקטו שתוכ"ד אינו מתקן לאחר סיום ברכה אבל באופן כזה מתקן שכן להסוברים שאומר ועל הכלכלה סיום הברכה הוא רק אחר המילים ועל הכלכלה, אולם יעוי' בספר שערי הברכה פי"ד הערה סח שהביא בשם הגר"ש ואזנר זצ"ל שיש שפקפקו על הפתרון הקודם מחמת שא"א לענות אמן כך, וא"כ גם בניד"ד יש בזה בעיה זו עכ"פ כשמישהו נמצא שם ויכול לענות אמן.

עד מתי אפשר לומר תיקון חצות בלילה

העת

הראוי לזה הוא קודם חצות מעט ומחצות ואילך יעסוק בתורה, ואם לא אמר אפשר לומר גם אחר כך, ובמשנ"ב א ט נראה שנקט שזמנה עד הנץ החמה, שכתב שאם הוא קרוב כבר להנץ החמה יאמר המזמורים לבד וידלג הקינות, היינו כדי להספיק לומר העיקר לפני הנה"ח, וציין לבאר היטב ונו"כ, והבאר היטב ציין לספר דרך חכמה.

ויש לציין דפשטות דברי הגמ' בברכות ג ע"א לפי אחד מהתירוצים שזמן שהקב"ה שואג כארי בלילה הוא עד זמן שאפשר לקרוא ק"ש, עי"ש, אלא דענין תיקון חצות שם אתיא כאידך תירוצ' בגמ' שם כמ"ש באמרי נועם שם.

אולם הבא"ח [וישלם ט] נקט שאפשר לומר עד עה"ש וחלק על האומרים שאפשר לומר עד זמן הנחת תפילין, ועי' בספרו רב פעלים ח"ג סי' ב' שהחמיר יותר עד חצי שעה קודם עה"ש.

האם מותר לברך בהבדלה על ריח של אתרוגים שמביאים להבדלה

יערי'

בשו"ע או"ח רטז ב דבפרי שעומד לאכילה ולריח מברך ויש ראשונים שסוברים שאפי' מיני בשמים לא יברך עי' בביה"ל בסוף הסימן, וכן הגר"א חולק ונרט כשאר הראשונים וכן נקט החזו"א, ואף מי שהביאו לו עכשיו לשם ריח שכ' בזה הרב פעלים או"ח ח"ב לה לברך אפי' להגר"א מ"מ החזו"א חולק גם בזה בדעת הגר"א (ובבה"ל ד"ה כשנטלו יוצא בחשבון שגם השו"ע לא מיירי אלא בנטלו להריח א"כ הגר"א מיירי בכל גוני גם כשהביאו לו לשם ריח דהוא דומה למ"ש המשנ"ב), ואתרוגים הם פרי שמועדים לאכילה כמ"ש הראשונים ועי' באריכות הבה"ל בסעיף הנ"ל ד"ה או לאכלו ובבה"ל בסוף הסימן.

והבה"ל נקט במסקנתו בס"ב דהגר"א מודה באופן שלקח את הפרי גם להריח והחזו"א חולק וכנ"ל.

ומ"מ אתרוגים של זמנינו שאינם נאכלים כ"כ כשהם בשלבי גידול מוקדמים וגם קודם בישול באש שבזה אין בריה אוכלתן, ובצירוף דעת השו"ע ובצירוף דעת הרב פעלים לענין הובא לפניו לשם ריח, ובצירוף מסקנת הבה"ל בדעת הגר"א שבאופן שלקחו גם בשביל להריח מודה הגר"א דמברך, בצירוף כל זה יש להתיר לברך על האתרוג.

ולגוף הענין אמנם יש ענין לעשות דוקא באתרוג וכמ"ש הפוסקים לענין הדס שהואיל ואתעביד ביה מצוה חדא של ד' מינים ליעביד ביה מצוה אחריתי של וברכת הנר, אך מ"מ בניד"ד כיון שנכנסים לשאלה הלכתית באתרוג זה אין ענין לקחתו במקום בשמים ראויין לכתחילה עכ"פ במקום שלא ידוע מנהג בזה.

ויש לציין עוד שראוי ליקח להבדלה דבר שברכתו מיני בשמים עכ"פ למנהג האשכנזים, עי' משנ"ב ריש סי' רצז.

ולענין אם יש איסור לברך על אתרוג שהתייחד למצוה, עי' בביאור הלכה ס"ס רטז ומסקנת הדברים שם דאחר סוכות אין חשש גם להמחמירים שלא בזמן נטילתו, וכן מבואר שם בביאור הלכה ד"ה או בסוגריים.

ולגוף הנידון הנ"ל שאתרוג קודם בישול יש להחשיבו כאינו עומד לאכילה קצת יש לסוג מן הדבר דלענין הגדרת ברכת הנותן ריח טוב בפירות לדעת השו"ע מבואר בנו"כ לענין כמה דברים דגם דברים שהם לתהליך אכילה אע"פ שעדיין אין ראויין נכנסים לשאלה בזה, ואולי מזה נלמוד לענין הגר"א הנ"ל ג"כ, ויל"ע.

נר של הבדלה שהתחברו כל הפתילות לאחד האם יש בזה הידור של אבוקה להבדלה

אין

בזה הידור של אבוקה, אלא אם כן יש הפרדה של דבר כל שהוא בין הפתילות כגון בהפרדה של שעה, אבל בלא הפרדה נחשבים כפתילה אחת, ונחשב כנר ולא כאבוקה.

מקורות: משנ"ב סי' רצח סק"ח.

מה דין אשה בתפילה

לפי

הכרעת המשנ"ב (קו ד) חיובן בשחרית ומנחה ולענין ערבית אינן מחוייבות, ויש שכתבו שקבלו על עצמן גם ערבית (ע' כה"ח רצט סב), ולענין נשים שטרודות בגידול ילדים יש שנקטו שמעיקר הדין אינן מחוייבות בתפילת שחרית שלנו אלא בתפילה קצרה (בשם החפץ חיים והחזו"א ועוד, עי' בביאורים ומוספים שם, ויעוי' באריכות דברים בהליכות שלמה אלא שנראה מדבריו שחולק על המשנ"ב שם בחלק מדבריו).

ולמעשה בנות אשכנז הנוהגות כהמשנ"ב נשים אינן מחוייבות בתפילת ערבית אלא אם כן רצו להחמיר על עצמן או באופן שידוע שיש מנהג כזה, וכן ראוי לעשות כן ע"פ דברי רבינו יונה שהביא בשו"ת אז נדברו יב סה (אלא שאין כוונת רבינו יונה לחיובא כלל כדמוכח מלשוננו ויש להוסיף בזה עוד ואכמ"ל), ובנות ספרד הנוהגות כהכה"ח יתפללו ערבית.

ולענין חיוב אשה בשחרית כ' המשנ"ב שם שנכון שיאמרו גם ק"ש ויאמרו גם אמת ויציב, ועוד כ' (סי' ע סק"ב) שחייבות גם בפסוד"ז עם ברוך שאמר וישתבח, וכן מחוייבות בברכות התורה (עי' או"ח מז סי"ד), וכן לכאורה מחוייבות בברכות השחר (עי' משנ"ב סי' ע שם).

ועי' בקובץ תשובות של הגרי"ש ח"א סי' יד שהוסיף עוד שתאמר פרשת התמיד, ועי"ש בכל דבריו.

מי שקרא ק"ש ועדיין לא התפלל ורוצה קודם לעסוק בהפצת דברי תורה בבליים דיגיטליים ולהתפלל לפני סוף זמן תפילה האם יכול לעשות בזה

הנה

יש דין שאסור לעשות חפציו קודם התפילה (או"ח פט ג) אבל צרכי מצוה מותר (משנ"ב סקל"ו), וגם אם נחשיב זאת כצרכי מצוה, מ"מ עיקר דברי המשנ"ב נאמרו לענין דברים שאין בהם שיהוי אבל דברים שיש בהם שיהוי, יש כלל שמצוה עוברת קודמת למצוה שאינה עוברת (עי' שו"ע שם סעיף ב' ועוד), ולכן ראוי להקדים התפילה לזה.

טעם נוסף יש לומר שראוי להקדים התפילה משום שאפי' ללמוד אסור אם אינו מעמיד שומר (עי' שו"ע שם סעיף ו' ובמשנ"ב) שכל דבר שיבוא על ידי זה להימשך צריך להעמיד שומר, ויש מקום להסתפק האם עיסוק בדיגיטל באופן שדורש תכנון וכיו"ב אם נחשב ג"כ שלא עדיף מלימוד לענין חשש זה.

ומ"מ לפי דברי הפוסקים שהזכירו ששעון מעורר מועיל ללימוד יועיל גם לזה.

טעם נוסף יש להזכיר שראוי להקדים התפילה למצוה אחרת שתגרום לאיחור התפילה באופן משמעותי, משום שבתפילה יש דין מיוחד להקדים כמו שמצינו שותיקין היו גומרים הק"ש עם הנץ החמה ומיד מתפללין ומקיימים יראוך עם שמש (ברכות ט ע"ב ועי' שו"ע ריש סי' פט) וא"ר יוסי יהא חלקי עמהם (שבת קיח ע"ב), אבל במצוות אחרות אמנם יש זריזין מקדימים למצוות (פסחים ד) אבל לא לענין הקדמה לתחילת היום דוקא.

ואמנם המשנ"ב סקל"ו הנ"ל דן על צרכי שבת, אבל גם בצרכי שבת יש דין מיוחד להשכים ולהקדים, עי' שבת קיח ע"ב ובטוש"ע ונ"כ סי' ר"נ.

ומ"מ גם אם יקדים את הפצת התורה לפני התפילה מ"מ עי' במשנ"ב ריש סי' ר"נ לענין מי שמקדים צרכי שבת שיראה לקרוא ק"ש קודם.

מצד עוסק במצוה פטור מן המצוה אין פטור של תפילה בזה, חדא, שאפי' אם היה עוסק בתורה עצמה אינו נפטר מן התפילה (ועי' משנ"ב סי' לח סקל"ד), ועוד שהרי עכשיו כשמחוייב בתפילה אינו יכול להפקיע עצמו מחיוב זה (ע"ע שם סקל"ג בשם הגר"א), ועוד שאפי' בעוסקין בהספד יש אומרים שאם יכול להשטמ ולהתפלל יתפלל (עי' סי' עב), וגם להחולקים אבל דוקא שם שאינו מחוייב להישטמ אחר שכבר עומד שם, ויתכן עוד שדוקא בהספד שהוא דבר שמוטל עליו ולא שבחר הדבר לעשות ע"מ להיפטר מחמת עוסק במצוה.

ואם צריך דוקא עכשיו להפיץ הד"ת ולולא שיעשה זאת עכשיו יחמיץ הדברים, יש מקום

שביחא שאלות המצויות בהלכה

לדון להתיר לו אם יקרא ק"ש קודם ובלבד שיספיק להתפלל בזמנה.

ואם הפצת הד"ת לא לוקחת זמן ולא תתאחר התפילה עי"ז יש מקום להתיר לו, ויש לציין דיש מן הפוסקים שנקטו דעסק כל שהוא שאינו לוקח זמן וטירחא אין איסור לעשותו קודם התפילה, ואף אם נאמר שפשטות המ"ב לענין צרכי סעודה (סי' פט סקל"ו) אינם כן, אבל כאן שהוא ד"ת המשנ"ב שם ג"כ יש לומר שהוא מודה בזה, עי' בדבריו שם.

מי שהוליד בן מישראל ובת מגויה והבת התגיירה האם מותר לבן לישא את הבת

הנה

יש דין של ערוה שאסורה על גר שנתגייר משום מראית העין משום שמא יאמרו באנו מקדוה חמורה לקדושה קלה, יעוי' ביבמות כב ע"א ושו"ע אה"ע סי' רסט, חילוקי הדינים שנתבארו שם לענין אחותו מאביו ואחותו מאמו ולענין לכתחילה ודיעבד.

אולם כאן היה מקום להסתפק בזה, דמחד גיסא יש לומר שכאן חמור כיון שהאיש הנושא צד הקירבה שלו היא קירבה של משפחה מחמת אביו, משא"כ בגר וגירות שנתגיירות משני הצדדים אין קירבה אמיתית, אלא שזה דחוק מאוד לומר סברא כזו, כן סו"ס בב' המקרים (דהיינו גם בגר וגירות וגם בניד"ד) אין קירבה גמורה מצד אחד לצד השני.

ומאידך גיסא כאן יש לומר שיהיה יותר קל, מאחר שמעולם לא היתה גויה זו אחותו, ומה שהיתה אסורה עליו קודם שנתגיירה הוא רק מחמת גיות, וממילא לא שייך שיטענו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה.

ומ"מ לענין מעשה תנן [יבמות כז ע"א] ואחיו הוא לכל דבר חוץ מן הבא על הגויה ועל השפחה, ועי"ש בגמ' [כג] הילפותות לזה, אולם למעשה לענין אחותו מן הגויה כ' הרמ"א [אה"ע סי' טו] ונ"ל דלכתחלה אסור לבא עליה, ויש (פירוש משום שיש מסתפקים וכו') מסתפקים לומר דדוקא (פירוש דשמא דוקא וכו') מדאורייתא הולד הולך אחר השפחה ואחר העובדת כוכבים, אבל מדרבנן הוי זרעו, לכן יש להחמיר לכתחלה עכ"ל.

ובפשטות כוונתו אחר שנתגיירה, דקודם שנתגיירה ליכא מאן דפליג שיתיר בזה, וגם לא שייך בזה איסור דרבנן, דאין דרבנן על דרבנן, כדמוכח בב"י ונו"כ יו"ד ריש סי' פז עי"ש, אולם בט"ז בשם הלבוש חולק על הרמ"א בזה ומתיר לאחר גירותה משום דהו"ל כקטן שנולד.

וכן בחלקת מחוקק שם תמה על זה וסיים שאח"ז מצא כן בשם האור זרוע, ובאמת לאחרונים לא היה אור זרוע עד זמן המשנ"ב, וזה גרם גם לסתירות בדברי האחרונים בשמו של האור זרוע, וגם הלבוש עיקר תמיהתו שלא מסתבר שמצינו מי שיחמיר בזה, ואם ראה

שביחא שאלות המצוות בהלכה

דברי האו"ז שמא הי' חושש לדבריו.

ויש לציין דמה שציין שם הבית שמואל לדברי הסוגי' בס"פ האומר בקידושין סט ע"א, יש לציין דגם בדברי הרמ"א בהל' יבום וחליצה בשם הרמב"ם דגם אחר שנתגיירו בנו או בתו מן הגויה אינם פוטרים מן הייבום, גם שם ציין הבאה"ג לדברי הגמ' דקידושין שם, ועי' עוד בחכ"ש בסי' טו על דברי הרמ"א הנ"ל.

ויעוי' שם בערוה"ש שכ' וז"ל, הבת שנולדה מאביו משפחה ונכרית רשאי לישאנה דולדן אינם מתייחסין אחריו אלא אחריהן כמ"ש בסי' ד' ואינה אחותו ומ"מ אסור לו לכתחלה לבא עליה מפני שיש מסתפקים לומר דשמא רק מן התורה הולד הולך אחריהן ומדרבנן הוי זרעו ולכן יש להחמיר לכתחלה ולבד זה ממ"נ דאם בעודנה שפחה אסורה משום שפחה ולאחר שנשתחררה כקטן שנולד דמי ופשיטא שמותרת [לנשא] וכן בנכרית עכ"ל.

וכוונת דבריו במ"ש ולבד זה וכו' רצה לומר דלולי הך דעה (היינו דעת האור זרוע כמשנ"ת) היינו אומרים שאחר שאם בעודנה שפחה וכו'.

אולם מה שפתח בתחילת דבריו שרשאי לישאנה צ"ע, דכיון דמסיק בהמשך דבריו שיש איסור ביאה לכתחילה א"כ ודאי שאסור לישאנה לכתחילה, ולכאורה תברא מי ששנה זו לא שנה זו, דיש מתירים ויש אוסרים לכתחילה, וצ"ע, ואולי ר"ל מותר לישאנה מן התורה ומ"מ לדידן אסור לכתחילה וכו', אבל גם פירוש זה צ"ע שהרי סיים כבר בדבריו דלבד זה וכו' וא"כ כבר פירש בדבריו שמן התורה אין איסור, ואולי תני והדר מפרש.

וכן צ"ע המשך דבריו שכתב ולבד זה וכו' דהוה ליה לקצר ולומר ולבד זה גם אחר שנתגיירה וכו', דהרי ע"כ מה דקאמר קודם לכן שאסור לבוא לכתחילה מיירי אחר שנתגיירה, דרק בזה צריך לאשמעי' ורק בזה האיסור הוא רק "לכתחילה" לחשוש לדעה הנ"ל, (בפרט דקאמר לפני כן שמותר לישאנה וע"כ מיירי בזה אחר שנתגיירה), א"כ הו"ל לפרש דאף אחר שנתגיירה אסורה לכתחילה משום הך דעה ולולי זה היתה מותרת לכתחילה אחר שנתגיירה, והלשון צריך ביאור.

למעשה אין בכחי להקל בדבר שהחמירו בו האו"ז והרמ"א והערוה"ש וחלק מהנו"כ על השו"ע, וגם הלבוש אינו ברור שכוונתו הי' לחלוק למעשה על האו"ז, ואינו ברור שראה דברי האו"ז (ועי' ברמ"א בחו"מ סי' כה), אבל אין למחות במי שינהג כן לקולא מחמת שזו השיטה הפשוטה יותר שכן האיסור אינו מפורש בגמ' והפשטות שהוא כקטן שנולד כמ"ש הט"ז בשם הלבוש וגם האחרונים שנקטו להחמיר בזה נקטו כן לכתחילה בלבד, ויש לברר מה מנהג בתי הדינים בזמנינו בנידון זה.

(ולענין אם גדלו יחד באותו בית יש בזה עוד נידון בפני עצמו).

אין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים ללא שאלת חכם.

אין התחייבות להשיב לכל שאלה המתקבלת, עקב העומס.

לתמיכה בהוצאות המערכת ניתן באמצעות כרטיס אשראי בקו שכיחא 03-6703-111 שלוחה 5